

تهران

ناگهان به قلب صلح جهانی تبدیل شد

طی گفتگوی استالین و روزولت که اول دسامبر 1943 در تهران انجام شد، رئیس جمهور گفت که ممکن است در ایالات متحده مسئله الحق جمهوری های بالتیک به اتحاد شوروی مطرح گردد. روزولت خاطرنشان ساخت که شاید افکار عمومی جهان در آینده مایل باشد مردم این جمهوری ها خود در مورد این الحق اظهار نظر کند. امیدوارم «مارشال استالین این خواهش را در نظر بگیرد.»

رئیس جمهور حرفش را ادامه داد:

من شخصاً شکی ندارم که مردم این کشورها به سود الحق به شوروی رای خواهند داد، اما به حال مهم آنست که همه پرسی صورت گیرد. استالین در این مورد ابراز تعجب کرد و گفت که قبل از انقلاب، در روسیه لیتوانی، استونی و لتونی حتی خود مختار هم نبودند. استالین گفت:

- در آن زمان تزار هم پیمان ایالات متحده و انگلستان بود و هیچ کس مسئله جدائی این کشورها از روسیه را مطرح نمی کرد. چرا این مسئله اکنون مطرح می شود؟ روزولت جواب داد:

- مطلب اینجاست که افکار عمومی تاریخ نمی شناسد. من مایلم با شما درباره موقعیت داخلی خودم در ایالات متحده صحبت کنم. سال آینده در ایالات متحده انتخابات انجام خواهد شد. من نمی خواهم خودم را برای نامزدی ریاست جمهوری پیشنهاد کنم ولی اگر جنگ ادامه پیدا کند شاید من مجبور شوم این کار را بکنم.

رئیس جمهور حرفش را ادامه داد:

- در ایالات متحده عده ای اهل لیتوانی، لتونی و استونی سکونت دارند. من میدانم که لیتوانی، لتونی و استونی، هم درگذشته و هم در این اوخر جزوی از اتحاد شوروی بودند و هرگاه ارتش های روسی درباره وارد این جمهوری ها شوند من به خاطر این موضوع با اتحاد شوروی نخواهم جنگید. ولی افکار عمومی ممکن است درخواست کند در آنجا همه پرسی صورت گیرد.

استالین فوراً جواب داد:

- در زمینه اظهارنظر خلقهای لیتوانی، لتونی و استونی ما امکانات زیادی برای خلقهای این جماهیر فراهم خواهیم آورد تا اراده خود را اظهار کنند.

روزولت در حرف وی دخالت کرده و گفت:

- برای من این مفید خواهد بود.

استالین حرفش را ادامه داد:

- البته این بدان معنی نیست که همه پرسی باید تحت کنترل بین المللی صورت گیرد.

رئیس جمهور موافقت کرد:

- البته که نه. مفید بود اگر در یک لحظه مناسب اعلام شود که در یک زمان معین در این جمهوری ها همه پرسی صورت خواهد گرفت.

رهبر شوروی این بخش از صحبت را این طور خاتمه داد:

- البته می شود این کار را هم کرد.

در میان دیگر مسایل کنفرانس، مسئله ایران نیز مورد مذاکره قرار گرفت. سه رهبر ائتلاف ضد هیتلری اعلامیه ویژه‌ای را تصویب کردند که طی آن ضمن تائید کمک‌های ایران به ائتلاف، بویژه در زمینه حمل بار به اتحاد شوروی، موافقت کردند به ایران هم در زمان جنگ و هم در دوران پس از جنگ کمک اقتصادی شود و از استقلال کامل، حاکمیت و تمامیت ارضی آن حمایت شود.

در پایان کنفرانس سندی به نام «اعلامیه تهران» تصویب شد. در این سند گفته شد: «ما، رئیس جمهور ایالات متحده امریکا، نخست وزیر انگلستان و رهبر اتحاد شوروی طی چهار روز دیدار در پایتخت ایران سیاست‌های مشترکی را تصویب کردیم. ما اراده خود را در این زمینه استوار کردیم که کشورهایمان، هم در زمان جنگ و هم در زمان صلح، با یکدیگر همکاری داشته باشند.

در مورد جزئیات جنگ، نمایندگان ستادهای نظامی ما بصورت غیر علنی مذاکره کردند. ما بر سر نقشه هایمان مبنی بر انهدام نیروی مسلح آلمان توافق نظر کردیم. ما در مورد دامنه و موعد عملیاتی که از سوی شرق، غرب و جنوب انجام خواهد شد، به توافق کامل رسیدیم. حسن تفاهمی حاصل شده ضامن پیروزی ماست.

در مورد زمان صلح، ما اطمینان داریم موافقی که میان ما وجود دارد صلح پایدار را تأمین خواهد کرد. ما کاملاً به مسئولیت هائی اعتراف داریم که در مورد تحقق چنان صلحی بدوش ما و همه ملل متحد قرار دارد. اکثریت مطلق مردم کره زمین آنها را تائید می کنند، زیرا به کابوس جنگ برای نسل‌های آینده خاتمه می دهد.

ما به اتفاق مشاوران دیپلماتیک خود، مسایل آینده را بررسی کردیم. ما درجهت همکاری و شرکت فعال همه کشورهای بزرگ و کوچک برای خاتمه یافتن جنگ، استبداد، بردگی و ستم خواهیم کوشید. ما از ورود همه آنها به خانواده جهانی کشورهای دمکراتیک استقبال خواهیم کرد.

هیچ نیروی درجهان مانع از آن نخواهد شد که ما ارتش‌های آلمانی را در خشکی، دریا، زیر دریا نابود کنیم و با حملات هوائی کارخانه‌های نظامی آنها را نابود کنیم. در این نابودی قاطعانه عمل خواهد شد.

با امید و عزم به تهران آمدیم و از تهران با اهداف صلح‌جویانه و انسان دوستانه می‌رومیم.

روزولت
استالین
چرچیل
» ۱ دسامبر ۱۹۴۳ در تهران امضاء شده است«.